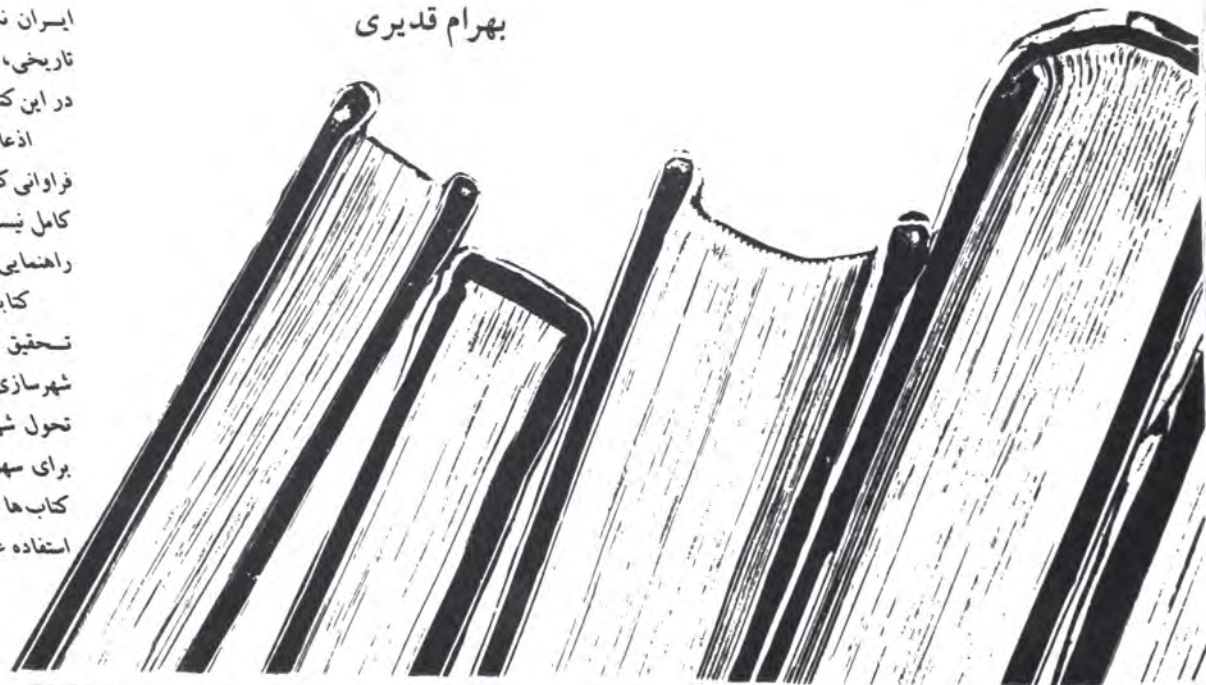

کتابشناسی شهرهای ایران

بهرام قدیری

گسترش ابعاد اطلاعات، کتابشناسی را از ارکان مهم تحقیقات قرار داده است. به مدد این دانش، پژوهشگران می‌توانند به سهولت منابع و مأخذ مورد نیاز تحقیق را فراهم آورند. در واقع، مأخذ شناسی پایه اولیه هر تحقیق به شمار می‌رود. فقدان یک فهرست جامع از منابع و مأخذ مورد نیاز دانشجویان رشته معماری و شهرسازی در زمینه شناخت شهرهای ایران، نگارنده را به جمع‌آوری و تدوین این اثر واداشت.

کتابشناسی شهرهای ایران، صرفاً به معرفی کتاب‌ها و فهرست کتابشناسی‌هایی که در زبان فارسی در باب شهرهای ایران نگارش یافته و حاوی اطلاعاتی در زمینه‌های تاریخی، اجتماعی و فرهنگی شهرهاست، اختصاص دارد. در این کتابشناسی ده فهرست جداگانه معرفی خواهند شد. اذعان کامل دارد که این کتابشناسی، علی‌رغم تلاش فراوانی که در جهت جمع‌آوری و تدوین آن به عمل آمده، کامل نیست. لذا عمیقاً انتظار دارد اصحاب فن با تذکرات و راهنمایی خود، زمینه تکمیل آن را در آینده فراهم آورند. کتابشناسی حاضر با هدف فراهم آوردن مقدمات کار تحقیق دانشجویان و پژوهشگرانی که در زمینه سیر شهرسازی، شهرنشینی و بلاخص شناخت گذشته و نحوه تحول شهرهای ایران مطالعه می‌نمایند، تدوین شده است. برای سهولت دسترسی به مأخذ، ذیل ده فهرست جداگانه، کتاب‌ها و هم متن کتابشناسی‌ها، به شرح زیر در معرض استفاده علاقتندان قرار گرفته است:

۱- **ماخذ اصلی در زمینه جغرافیای تاریخی ایران**
به ترتیب زمان تألیف:

کتاب‌هایی که تحت عنوان البلدان، الخراج، المسالك و الممالك و ... توسط جغرافیدانان مسلمان نوشته شده، حاوی اطلاعات بسیار ارزشمندی در مورد شهرهای ایران است. فهرست شماره يك که به معرفی ماخذ اصلی در زمینه جغرافیای تاریخی ایران به ترتیب زمان تألیف می‌پردازد، این امکان را برای دانشجویان فراهم می‌آورد که سیر تحول يك شهر را از طریق مراجعه به این ماخذ، با توجه به تقدم و تاخر زمان تألیف اثر، مورد بررسی و مذاقه قرار دهد.^۱

۲- **کتابشناسی کلیات جغرافیای تاریخی ایران:**
ذیل عنوان بالا، کتاب‌هایی که توسط جغرافیدانان مسلمان و دیگران در زمینه جغرافیای تاریخی ایران نوشته شده است، معرفی می‌گردد.

۱- **کتابشناسی شهرنشینی و شهرسازی ایران:**
این فهرست به معرفی کتاب‌هایی که در زمینه سیر تحول شهرنشینی و شهرسازی ایران، قبل و بعد از اسلام، نگاشته شده است، اختصاص دارد.

۲- **معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه معماری و شهرسازی ایران:**
این فهرست به معرفی محدود کتابشناسی‌هایی که در زمینه معماری و شهرسازی نوشته شده است، می‌پردازد.

۳- **کتابشناسی مدیریت شهرهای ایران:**
این فهرست برای آگاهی دانشجویان از نحوه اداره امور یا مدیریت شهرهای ایران در گذشته، تهیه و تدوین شده است.

۴- **معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه شهرهای ایران:**
در ذیل این فهرست، کتابشناسی‌هایی که تاکنون در زمینه هر يك از شهرهای ایران توسط پژوهشگران و محققان تهیه شده است، معرفی می‌گردد. این

۱- **معرفی ماخذ اصلی در زمینه جغرافیای تاریخی ایران به ترتیب زمان تألیف:**

زمان تألیف		مؤلف / ماخذ
ق. هـ	م	
۲۵۰	۸۶۲	ابوالقاسم عبدالله بن عبدالله ابن خرداد به (المسالك و الممالك) قدامه بن جعفر (الخراج)
۲۶۶	۸۸۰	ابن واضح بعقوبی (البلدان)
۲۷۸	۸۹۱	ابوبکر بن احمد بن محمد بن اسحاق بن فقیه همدانی (البلدان)
۲۸۹	۹۰۲	ابن سراجیون (عجایب الاقالیم السبعه الی النهایه العماره)
۲۹۰	۹۰۳	ابوعلی احمد بن عمر بن اسحاق ابن رسته (الاعلاق النفیسه)
۲۹۰	۹۰۳	ابن فقیه همدانی (مختصر کتاب البلدان)
۲۹۰	۹۰۳	ابوالحسن علی بن حسین مسعودی (التنبیه و الاشراف)
۳۳۲	۹۲۳	ابواسحق ابراهیم بن محمد فارسی اصطخری (المسالك و الممالك)
۳۴۰	۹۵۱	ابوالقاسم محمد ابن حوقل (صورة الارض)
۳۶۷	۹۷۸	مجهول (حدود العالم)
۳۷۲	۹۸۲	ابو عبدالله محمد بن احمد مقدسی (احسن التقاسیم فی معرفه الاقالیم)
۳۷۵	۹۸۵	ناصر خسرو قبادیانی (سفرنامه)
۴۳۸	۱۰۴۷	ابو عبدالله محمد بن محمد بن عبدالله بن شریف ادیسی (نزّهة المشتاق فی افتراق الآفاق)
۵۴۸	۱۱۵۲	ابوالحسن محمد بن احمد ابن جبیر کینانی (رحله، سفرنامه)
۵۸۰	۱۱۸۲	شهاب‌الدین یاقوت حموی (معجم البلدان)
۶۲۳	۱۲۲۵	زکریا بن محمد بن سحنود ابرسی قزوینی (آثار البلاد و اخبار العباد - عجایب المخلوقات و غرائب الموجودات)
۶۷۴	۱۲۷۵	صفی‌الدین بغدادی (مراصد الاطلاع)
۷۰۰	۱۳۰۰	اسماعیل بن علی بن محمود بن شاهنشاه بن ایوب عمادالدین ایوبی ابوالفداء (تقویم البلدان)
۷۲۱	۱۳۲۱	حمده الله مستوفی (نزّهة القلوب)
۷۴۰	۱۳۴۰	ابو عبدالله محمد ابن بطوطه (رحله، سفرنامه)
۷۵۰	۱۳۵۵	شهاب‌الدین عبدالله بن لطف‌الله الرشید خوانی حافظ ابرو (جغرافیای حافظ ابرو)
۸۲۰	۱۴۱۷	شرف‌الدین علی یزدی
۸۲۸	۱۴۲۵	حاجی خلیفه (جهان‌نما)
۱۰۱۰	۱۶۰۰	ابوالغازی
۱۰۱۲	۱۶۰۴	

ردیف‌های يك تا شش در معرض استفاده علاقمندان قرار می‌گیرد و انشالله در شماره‌های بعدی به تدریج سایر موارد معرفی خواهند شد.

۲- کتابشناسی کلیات جغرافیای تاریخی ایران: آبادی باویل، محمد: ظرایف و طرائف یا مضاف و منسوب شهرهای اسلامی و پیرامون آن. تبریز، بی‌نا، ۱۳۵۷

ابن بلخی: فارس‌نامه، به سعی گای لسترانج و رینولد آلن نیکلسون. تهران، دنیای کتاب، ۱۳۶۳
ابن بطوطه: سفرنامه ابن بطوطه، ۲ ج، ترجمه محمد علی موحد. تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۱

ابن حوقل: صورة الارض، ترجمه جعفر شعار. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۵

ابن رسته، احمد بن عمر: الاعلاق النفیسه، ترجمه و تعلیق دکتر حسین قره چانلو. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۵

ابن خرداد به: المسالک الممالک. لیدن، طبع بریل، ۱۹۶۷ م.

ابن سرابیون (سهراب): عجایب الاقالیم السبعه الی النهایه المماره، تصحیح هانس فون مزیک. چاپ سرب، ۱۳۴۸ ه.ق. / ۱۹۲۹ م.

ابن فقیه: مختصر البلدان، ترجمه ح. مسعود. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹

ابن واضح یعقوبی (احمد بن ابی یعقوب اصفهان: البلدان، ترجمه محمد ابراهیم آیتی. تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۷

ابوالفداء: تقویم البلدان، ترجمه عبدالحمید آیتی. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹

اصطخری، ابواسحق: مسالک و ممالک، به کوشش ایرج افشار. تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۰

اعتمادالسلطنه، محمد حسن: مرآت البلدان، ۱ ج، به کوشش پرتوی نوری علاء و محمد علی سپانلو. تهران، اسفار، ۱۳۴۴

اعتمادالسلطنه، محمد حسن: مرآت البلدان، ۴ ج، با تصحیحات و حواشی و فهرس به کوشش دکتر

۷- کتابشناسی سفرنامه‌ها:

در این فهرست، تنها سفرنامه‌هایی که توسط سیاحان ایرانی و خارجی نوشته شده و حاوی اطلاعاتی در مورد شهرهای ایران است معرفی شده‌اند.

۸- معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه تاریخ ایران:

کتاب‌هایی که در زمینه تاریخ، به خصوص تاریخ ایران نوشته شده‌اند نیز اطلاعات گرانبهایی در مورد شهرهای ایران ارائه می‌دهند. با توجه به کثرت اینگونه مراجع، تنها فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه تاریخ ایران معرفی شده است تا علاقمندان به مدد این کتابشناسی‌ها، حسب مورد به کتب تاریخی مورد نظر دست یابند. در این رابطه مراجعه به «کتابشناسی موضوعی تاریخ ایران» را عمیقاً توصیه می‌نماید.

در این شماره از نشریه صفحه، کتابشناسی

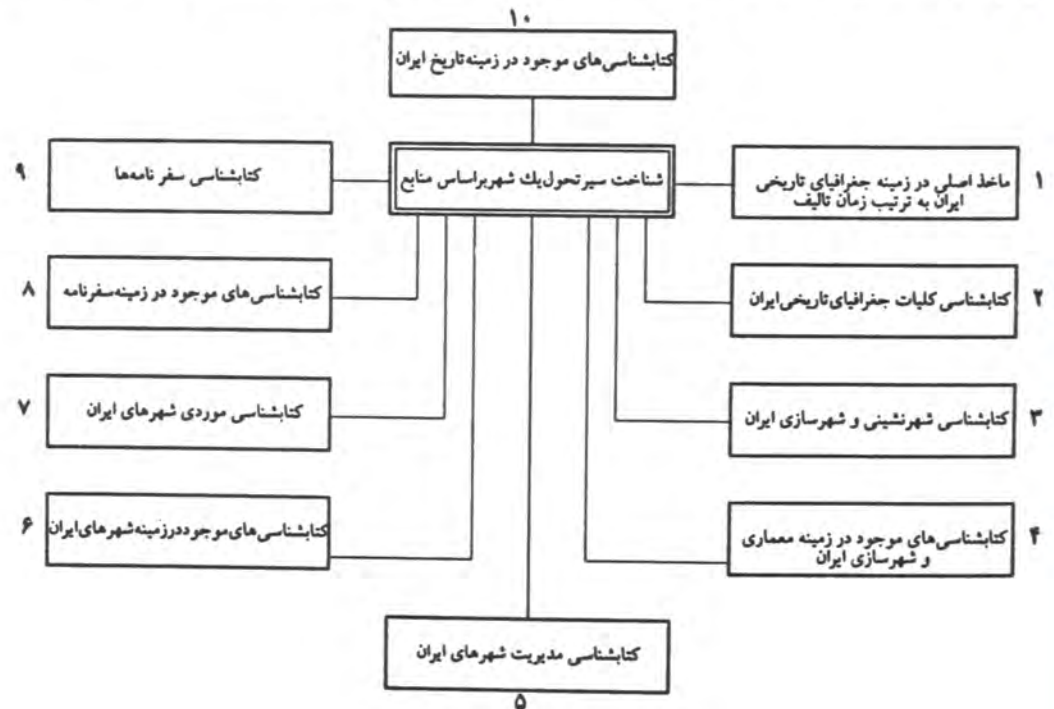
کتابشناسی‌ها به معرفی ماخذ شناسی يك شهر خاص مثل تهران، قم، اصفهان و ... اختصاص دارد.

۵- کتابشناسی موردی شهرهای ایران:

این کتابشناسی که حجم عمده از کتابشناسی حاضر را به خود اختصاص داده است به ترتیب حروف الفبا و بر مبنای نام شهرهای ایران، ماخذ موجود در زمینه هر شهر را معرفی می‌نماید.

۶- معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه سفرنامه‌ها:

سفرنامه‌ها یکی از منابع اصلی تحقیق در مورد شهرهای ایران هستند. سفرنامه نویسان معمولاً جدا از گرایش‌های سیاسی و به دور از تعصب‌ها و مشکلاتی که مورخین با آن روبرو هستند، به توصیف وضع شهر پرداخته و اکثراً اطلاعات ارزشمندی را در باب شهرها ارائه می‌دهند. برای آگاهی از سفرنامه‌ها، ابتدا ذیل عنوان فوق، فهرستی از کتابشناسی‌های موجود در زمینه سفرنامه‌ها ارائه شده است.

عبدالحسین نوائی و میرهاشم محدث. تهران، دانشگاه تهران، پیشگام، ۱۳۶۲

بارتولد، و.و. تذکره جغرافیای تاریخی ایران، ترجمه حمزه سردادور. تهران، توس، ۱۳۵۸

بار تولد، و.و. ترکستان نامه، ترجمه کریم کشاورز، تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۹

بغدادی، صفی‌الدین: مراسدالاطلاع، تحقیقه و تعلیقه علی محمد البجاولی. مصر، دارالاحیاء الکتب العربیه، طبقه‌الاولی، ۱۳۷۳ ه.ق.

بلاذری، احمدبن یحیی: فتوح البلدان، بخش مربوط به ایران، ترجمه آذرتاش آذرنوش، تصحیح علامه محمد فرزاد. تهران، سروش، ۱۳۶۴

بلاذری، احمدبن یحیی: فتوح البلدان، ترجمه، مقدمه و تحشیه دکتر محمد توکل. تهران، نشر نقره، ۱۳۶۷

بیرونی، ابوریحان: آثارالباقیه، ترجمه دکتر دانا سرشت. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳

حاجی خلیفه، مصطفی بن عبدالله: کشف‌الظنون عن اسامی الکتب و الفنون. استانبول، ه.ق. ۱۳۸۷/۱۹۶۷ م

حافظ ابرو: جغرافیای حافظ ابرو، قسمت ربع خراسان، هرات، به کوشش مایل هروی. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۹

حافظ ابرو: جغرافیای حافظ ابرو. نسخه خطی کتابخانه ملک، شماره ۴۱۴۲

حدود العالم من المشرقی الی المغرب، به کوشش دکتر منوچهر ستوده. تهران، طهوری، ۱۳۶۲
حکیم، محمدتقی خان: جغرافیای تاریخی شهرهای ایران، به اهتمام دکتر محمد علی صوتی و جمشید کیانفر. تهران، انتشارات زرین، ۱۳۶۶

دومورگان، ژاک: جغرافیای تاریخی غرب ایران، ترجمه دکتر کاظم ودیعی. تهران، انتشارات چهر، ۱۳۳۹

شهرستانی، ابوالفتح محمدبن عبدالکریم: والمملک والنحل، تصحیح و تحشیه از دکتر جلالی نائینی. تهران، اقبال، ۱۳۵۰

طاهری، ابوالقاسم: جغرافیای تاریخی خراسان از نظر جهانگردان. تهران، شورای مرکزی جشن شاهنشاهی ایران، ۱۳۴۷

قدامه بن جعفر: کتاب الخراج و صنعه الکتابه، به کوشش حسین خدیو جم. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۳

قزوینی، زکریای محمدبن محمود: آثار البلاد و اخبارالعباد، ترجمه عبدالرحمن شرفکندی (هزار). تهران، موسسه علمی اندیشه جوان، ۱۳۶۶

کاتبی، سیدعلی: مرات‌الممالک ترجمه از ترکی، محمود تفضلی و علی گنجه‌لی. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۵۵

کریمی، بهمن: جغرافیای تاریخی غرب ایران. بی‌جا، بی‌نا، بی‌تا.

کریمی، بهمن: جغرافیای مفصل تاریخی ایران. تهران، بی‌نا، ۱۳۱۶

گابریل، آلفونس: تحقیقات جغرافیایی راجع به ایران، ترجمه فتحعلی خواجه‌نوری. تهران، انتشارات ابن سینا، ۱۳۴۸

لسترنج، گای: جغرافیای تاریخی سرزمینهای خلافت شرقی، ترجمه محمود عرفان. تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۴

لکه‌هارت، لارنس: شهرهای نامی ایران، ترجمه حسن سعادت نوری. اصفهان، بی‌نا، ۱۳۲۰

مستوفی قزوینی، حمدالله: نزه‌القلوب، به کوشش محمد دبیر سیاقی. تهران، طهوری، ۱۳۳۶

مسعودی، ابوالحسن علی‌بن حسین: التنبیه و الاشراف، ترجمه ابوالقاسم پاینده. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۵

مسعودی، ابوالحسن علی بن حسین: مروج‌الذهب، ج ۲، ترجمه ابوالقاسم پاینده. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۵

مقدسی، ابو عبدالله محمد بن احمد: احسن التقاسیم فی معرفه‌الاقالیم، ج ۲، ترجمه علی نقی منزوی. تهران، شرکت مولفان و مترجمان، ۱۳۶۱

ناصرین خسرو قبادیانی مروزی: سفرنامه ناصر خسرو، به کوشش دکتر نادر وزین‌پور. تهران،

انتشارات جیبی، ۱۳۶۲

یاقوت حموی، شهاب‌الدین ابو عبدالله: برگزیده مشترک یاقوت حموی، ترجمه محمد پروین گنابادی. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۲

یاقوت حموی، شهاب‌الدین ابو عبدالله: معجم البلدان، ۱۰ ج، عربی. مصر، ۱۳۲۴ ه.ق.

۳- کتابشناسی شهرنشینی و شهرسازی ایران:

استان‌پولچی مقدم، سیمین: تحول شهرنشینی در ایران، در کتاب توس. تهران، توس، ۱۳۶۶

اسلامی، شاپور (و) حافظی، اسماعیل: مطالعاتی درباره شهر و شهرسازی، پایان نامه تحصیلی. تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده معماری و شهرسازی، ۱۳۵۲-۱۳۵۱

اشرف، احمد: تداوم برخی از ویژگیهای تاریخی زندگی شهرنشینی در ایران، ارش، شماره ۶، شهریور، ۱۳۶۰، تهران

اشرف، احمد: ویژگیهای تاریخی شهرنشینی در ایران. نامه علوم اجتماعی، دوره اول، ش ۴، ۱۳۵۳

اصلاح عربانی، ابراهیم: راهنمای شهرستان‌های ایران. بی‌جا، انتشارات فاز، ۱۳۶۴

امانی، مهدی: شهرگرایی و شهرنشینی در ایران. تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۳۵۰

پرهام، باقر: شهرهای ایران، از شهرهای کهن تا شهرنشینی امروزی. نامه علوم اجتماعی، دوره اول، ش ۴، ۱۳۵۳

پیگولوسکایا، ن: شهرهای ایران در روزگار پارتیان و ساسانیان، ترجمه عنایت‌ا... رضا. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷

تقوی نژاد دیلمی، محمدرضا: معماری، شهرسازی و شهرنشینی ایران در گذر زمان. تهران، انتشارات یساولی «فرهنگسرا»، ۱۳۶۶

توسلی، محمود: ساخت شهر و معماری در اقلیم گرم و خشک ایران. تهران، پیوند، ۱۳۶۰

حبیبی، محسن: سیر تحول شهرنشینی و شهرسازی در ایران، پایان نامه تحصیلی. تهران،

دانشگاه تهران، ۱۳۵۵

حسامیان، فرخ و دیگران : شهرنشینی در ایران. تهران، آگاه، ۱۳۶۳

رشدید، سعدالدین : شهرسازی و طرح‌ریزی شهر در ایران. تهران، سازمان اتحادیه شهرداری‌های ایران، ۱۳۴۳

سلطان‌زاده، حسین : روند شکل‌گیری شهر و مراکز مذهبی در ایران. تهران، آگاه، ۱۳۶۲

سلطان‌زاده، حسین : مقدمه‌ای بر تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷

سمپوزیوم معماری و شهرسازی، دومین : مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات دومین سمپوزیوم معماری و شهرسازی، ۲۸ بهمن تا اول اسفند ۱۳۵۱

تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، ۱۳۵۱

شورای مرکزی جشن‌های شاهنشاهی : پایتخت‌های شاهنشاهی ایران. تهران، ۱۳۵۰

شهرستان‌های ایران، ترجمه صادق هدایت، مجله مهر، ش ۱ تا ۳، سال ۷، ۱۳۲۱

عظیمی دو بخشری، ناصر : روند شهرنشینی در گیلان ۱۲۸۵ - ۱۳۶۵، پایان‌نامه تحصیلی. تهران،

دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۱۳۶۸

علیزاده، محمد(و) کازرونی، کاظم : سیاست‌ها و راهبردها، روند و ابعاد شهرنشینی در ایران. تهران،

وزارت برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی و اجتماعی و انتشارات، بی‌تا.

علیزاده، محمد(و) کازرونی، کاظم : مهاجرت و شهرنشینی در ایران. تهران، سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۳

فرید، بدالله : جغرافیا و شهرشناسی. تبریز، دانشگاه تبریز، ۱۳۶۸

فرید، بدالله : مقدمه بر روش تحقیق شهرهای ایران. تبریز، بی‌تا، ۱۳۴۹

فضائی، یوسف : پیدایش انسان و آغاز شهرنشینی. تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۶

فلامکی، محمد منصور : باززنده‌سازی بناها و شهرهای تاریخی. تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۵۶

فلامکی، محمد منصور : شکل‌گیری شهرهای ایران. در شهرهای ایران، ۲ ج، به کوشش محمد یوسف کیانی. تهران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۷

فلامکی، محمد منصور : فارابی و سیر شهروندی در ایران. تهران، نشر نقره، ۱۳۶۷

کمیسیون ملی یونسکو در ایران : ایران شهر ۲ ج، تهران، ۱۳۴۶

کیانی، محمد یوسف و دیگران : نظری اجمالی به شهرنشینی و شهرسازی در ایران. تهران، جهاد دانشگاهی، جلد‌های اول و دوم.

کیانی، محمد یوسف و دیگران : شهرهای ایران، جلد سوم. تهران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۸

لکه‌هات، لارنس : شهرهای نامی ایران، ترجمه حسین سعادت نوری. اصفهان، عرفان، ۱۳۲۰

مجتبایی، فتح‌الله : شهر زیبای افلاطون و شاهی آرمانی در ایران باستان. تهران، فرهنگ ایران باستان، ۱۳۵۲

مجید زاده، یوسف : آغاز شهرنشینی در ایران. تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۸

مرکز آمار ایران : فرهنگ آبادی‌های کشور. تهران، سازمان برنامه، ۱۳۵۲

مرکز آمار ایران : شناسنامه شهرهای کشور، ۶ جلد. تهران، مرکز آمار ایران، ۱۳۶۵

نیرومند، مصطفی (و) جواهر پور، رحمت‌الله : تحول شهرنشینی و فعالیت‌های عمده در شهرهای ایران. تهران، دانشکده علوم اجتماعی و تعاون دانشگاه تهران، ۱۳۴۸

نیری، سیدعلیرضا : تحلیلی در تاریخ شهرسازی تهران از پیدایش تا اواخر قاجاریه، پایان‌نامه تحصیلی. تهران، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده معماری و شهرسازی، بی‌تا.

نوبان، مهرالزمان : وجه تسمیه «شهرها و روستاهای ایران». تهران، حسینعلی نوبان، ۱۳۶۵

هاشمی، فضل‌الله : حقوق شهری و قوانین شهرسازی. تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری، ۱۳۶۷

۴- معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه معماری و شهرسازی ایران : ایران، وزارت مسکن و شهرسازی، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری بخش اسناد و مدارک : کتابنامه. سال ۱، ش ۱ (زمستان ۱۳۶۷)، سال ۲، ش ۲ (زمستان ۱۳۶۸)، سال ۳، ش ۳ (۱۳۶۹)، سال ۴، ش ۴ (۱۳۷۰)، سال ۵، ش ۵ (۱۳۷۱)

بهاور، شهلا (و دیگران) : کتابشناسی تکنولوژی سستی ایران. تهران، وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مرکز اسناد و تحقیقات مدارک علمی، ۱۳۶۳ و ۱۳۶۵

سازمان نقشه‌برداری ایران : کتابشناسی جغرافیای ایران، جلد اول. تهران، انتشارات سازمان نقشه‌برداری، ۱۳۶۵

سلطان‌زاده، حسین : کتابشناسی معماری و شهرسازی ایران، در کتاب معماری ایران (دوره اسلامی)، فهرست بناها، به کوشش محمد یوسف کیانی. تهران، جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۸

شفائی، سپیده (و) مصطفوی، فاطمه : کتابشناسی روشها و سیستم‌های تولید ساختمان. تهران، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، ۱۳۶۷

کتابنامه : نشریه معماری و هنر ایران. ش ۲ (زمستان ۱۳۶۶)، ش ۴ (تابستان ۱۳۶۷)

کتابنامه و معرفی ماخذهای جدید برای مطالعات و تحقیقات معماری : نشریه معماری و هنر ایران. ش ۲ (زمستان ۱۳۶۶)

کریمی، خسرو : کتابنامه فرهنگ و هنر ایران در دوران پنجاه سال شاهنشاهی پهلوی. تهران، کتابخانه ملی ایران، ۱۳۶۵

مفتخری نظری پور، طاهره : کتابنامه معماری. تهران، مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، ۱۳۶۹

مهران‌زاده، مصطفی : کتابشناسی معماری و شهرسازی، نشریه معماری و شهرسازی، ش ۱ (مهر، آبان ۱۳۶۷)، ش ۲ (دی، بهمن ۱۳۶۷)، ش ۳ (فروردین، اردیبهشت ۱۳۶۸)

۵- کتابشناسی مدیریت شهرهای ایران :

ابن خلدون، عبدالرحمن : مقدمه ابن خلدون. تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۲
استرآبادی، سلطان حسین واعظ : دستورالوزراء، تصحیح و تعلیق اسماعیل واعظ جوادی. تهران، بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۵

اشرف، احمد : ویژگی‌های تاریخی شهرنشینی در ایران، دوره اسلامی، نامه علوم اجتماعی، دوره ۱، شماره ۴، ۱۳۵۳

انصافیپور، غلامرضا : ساخت دولت در ایران (از اسلام تا پورش مغول)، تهران، امیرکبیر، ۱۳۵۶

ایران. وزارت مسکن و شهرسازی. واحد شهرسازی و معماری : بررسی قوانین و مقررات روشهای مورد عمل در امور شهری، شهرسازی، زمین، ساختمان و مسکن. تهران، وزارت مسکن و شهرسازی، ۱۳۵۶

خواججه نظام‌الملک : سیرالملوک (سیاست‌نامه)، به اهتمام هیوبرت دارک. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۴

دانش‌پژوه، محمد تقی : فهرستواره فقه هزار و چهارصد ساله اسلامی در زبان فارسی به انضمام رساله اصول فقه فارسی. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷

راوندی، مرتضی : زندگی روزمره ایرانیان در خلال روزگاران. تهران، شورای عالی فرهنگ و هنر، ۱۳۵۴

راوندی، مرتضی : تاریخ اجتماعی ایران، جلد پنجم. تهران، ناشر مولف، ۱۳۶۴

رجب‌زاده، هاشم : آئین کشورداری در عهد رشیدالدین فضل‌اله. تهران، توس، ۱۳۵۵

زرین کوب، عبدالحسین : تاریخ مردم ایران از پایان ساسانیان تا پایان آل بویه. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷

سلطان‌زاده، حسین : مقدمه‌ای بر تاریخ شهر و شهرنشینی در ایران. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۷

سیفی قمی، مرتضی : نظم و نظمیة در دوره قاجاریه. تهران، یساولی، ۱۳۶۲

شریف‌الترشی، باقر : نظام حکومتی و اداری در

اسلام، ترجمه عباسعلی سلطانی. مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۶۹

صباح ابراهیم سعیدالشیخلی : اصناف در عصر عباسی، ترجمه دکتر هادی عالم‌زاده. تهران، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۲

فسرای، رن (ودیگران) : تاریخ ایران از اسلام تا سلاجقه، جلد چهارم. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳

قرشی، محمدین احمدبن (ابن اخوه) : آئین شہرداری در قرن هفتم، ترجمه معالم‌القریه فی احکام الحسبه، ترجمه جعفر شمار. تهران، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۶۷

قهاری، منوچهر : اداره امور شهر. تهران، ناشر مولف، ۱۳۶۴

کلاوس، میثائیل رهبرین : نظام ایالت در دوره صفویه، ترجمه کیکاوس جهان‌داری. تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۹

کلورنر، کارلا : دیوانسالاری در عهد سلجوقی (وزارت در عهد سلجوقی)، ترجمه یعقوب آژند. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳

کمپفر، انگلبرت : سفرنامه کمپفر، ترجمه کیکاوس جهان‌داری. تهران، خوارزمی، ۱۳۶۳

لمبتون، آن. ک. س. : نگرش بر جامعه اسلامی در ایران، ترجمه یعقوب آژند. تهران، مولی، ۱۳۶۰

لمبتون، آن. ک. س. : سیری در تاریخ ایران بعد از اسلام، ترجمه یعقوب آژند. تهران، امیرکبیر، ۱۳۶۳

محبوبی اردکانی، حسین : تاریخ موسسات تمدنی جدید در ایران. تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۵۴

مستوفی، عبدالله : تاریخ اداری و اجتماعی دوره قاجاریه یا شرح زندگانی من. تهران، بی‌جا، ۱۳۲۴

مهرین شوشتری، عباس : کشورداری و جامعه ایران در زمان ساسانیان. تهران، عطائی، ۱۳۴۹

مینورسکی، ولادیمیر : سازمان اداری حکومت صفوی، ترجمه مسعود رجب‌نیا. تهران، زوار، ۱۳۳۴

ورهرام، غلامرضا : نظام سیاسی و سازمان‌های اجتماعی ایران در عصر قاجاریه. تهران، موسسه انتشارات معین، ۱۳۶۷

۶۶ معرفی فهرست کتابشناسی‌های موجود در زمینه شهرهای ایران:

آقابخشی، علی : کتابشناسی گیلان، (مرکز اسناد فرهنگی آسیا، مجموعه کتابشناسی‌ها و مدارک فرهنگی / ۱۱). تهران، مرکز مطالعات و هماهنگی فرهنگی، ۱۳۶۰

اوزن بختیاری، ابوالفتح : «تهران»، ارمغان، س ۴۱ ش ۱ (۱۳۵۱ ش). ۵۴-۵۰

باستانی پاریزی، م : منابع و ماخذ تاریخ کرمان، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، س ۸ ش ۴ (۱۳۳۹ ش). ... و س ۹ ش ۱ (۱۳۴۰ ش). ۹۴-۱۴۱

بیدل، فریفته : کتابشناسی کرمان و یزد، پایان‌نامه فوق لیسانس کتابداری. تهران، دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی، ۱۳۵۶

پاکدامن، ناصر (و) عبدالحسین آذرنگ : کتابشناسی اصفهان، تهیه و تنظیم ناصر پاکدامن و با همکاری عبدالحسین آذرنگ. تهران، وزارت فرهنگ و هنر، دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی، ۱۳۵۴

تکمیل همایون، ناصر : کتابشناسی تهران. تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، گروه پژوهش درباره تهران، ۱۳۶۹

جکتاجی، م. پ. : گیلان نامه «مجموعه مقالات گیلان‌شناسی» (در زمینه تاریخ، فرهنگ، هنر، زبان، ادبیات و مردم‌شناسی). رشت، طاعتی، ۱۳۶۶

حسین‌بر، غلامرضا : کتابشناسی بلوچستان، پایان‌نامه فوق لیسانس کتابداری. تهران، دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی، ۱۳۵۵

رائین، اسماعیل : کتابنامه خلیج فارس. تهران، پژوهشگاه علوم انسانی، بی‌تا.

رجائی زفره‌ای، محمد حسین: فهرست کتابهایی که درباره اصفهان نوشته شده است، وحید، س ۹ ش ۵ (۱۳۵۰ ش.)، ۷۲۳-۷۲۲ و س ۱۱ ش ۲ (۱۳۵۲ ش.) ۲۲۹-۲۳

سجادی نائینی، سیدمهدی: کتابشناسی اصفهان. اصفهان، میراث فرهنگی استان اصفهان، ۱۳۷۰
شاهدی رضوی، حسینعلی: کتابشناسی استان فارس، پایان نامه فوق لیسانس کتابداری. تهران، دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی، ۱۳۵۷
طهران، کاوه. س ۲ (دوره جدید) ش ۲ (۵ مهرماه قدیم ۱۲۹۰ یزدگردی - غره جمادی الاخر سنه ۱۳۳۹ / ۱۰ فوریه ماه فرنگی ۱۹۲۱ میلادی). ۸-۱۰
مدرسی چهاردهی، مرتضی: تاریخ و جغرافیای قم، ارمغان، س ۴۱ ش ۵ (۱۳۵۱ ش.) ۳۴۷-۳۴۹
مدرس طباطبائی: کتابشناسی آثار مربوط به قم، بی‌نا، ۲۴۳ ص.

مشکور، محمد جواد: کتابشناسی آذربایجان، «نظری به تاریخ آذربایجان و آثار باستانی و جمعیت شناسی آن». تهران، انجمن آثار ملی، (۱۳۴۹ ش.) ۷۹۵-۸۱۷

موسسه تحقیقات و برنامه‌ریزی علمی و آموزشی، مرکز مدارک علمی: کتابشناسی گزیده خلیج فارس. تهران، ۱۳۵۶

نجفی، محمدباقر: کتابشناسی گیلان، پایان نامه تحصیلی. تهران، دانشگاه ملی ایران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۱۳۵۰

نفیسی، سعید: «طهران یا تهران»، آینده، س ۲ ش ۴ (شماره مسلسل ۱۶) (۱۳۰۵ ش) ۲۸۶-۲۸۰ (در این مقاله تاریخ «تهران» و فهرستی از منابع مربوط به آن آورده شده است).

نبوی، محمدباقر: کتابنامه (بیلبیوگرافی) خلیج فارس و دریای عمان اهواز، دانشگاه جندی شاپور، دانشکده علوم دریایی، ۱۳۶۱

۱- برای آگاهی از نقش ارجدار جغرافیای تاریخی رجوع کنید به: نفیسی احمد: خدمات مسلمانان به جغرافیا، ترجمه حسن لاهوتی. مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۶۷ با مراجعه به ماخذ معرفی شده در این فهرست و به خصوص با استفاده از فهرست اعلام هر یک از کتب مزبور، می‌توان به اطلاعات ارزنده‌ای راجع به شهرهای ایران دست یافت.

